

**УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ
ПОЛТАВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ПОЛТАВСЬКА
ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І – ІІІ СТУПЕНІВ № 2
ПОЛТАВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ПОЛТАВСЬКОЇ
ОБЛАСТІ»**

**ТВОРЧІСТЬ – ШЛЯХ ДО УСПІХУ
(ІГРОВІ ТА НЕСТАНДАРТНІ ЗАВДАННЯ
НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА
ЛІТЕРАТУРИ)**

Полтава, 2022

ІІІ : Купченко Віра Юріївна

Посада : учитель української мови та літератури

Місце роботи : Комунальний заклад «Полтавська загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів № 2» Полтавської міської ради Полтавської області»

Стаж роботи за фахом : 28 роки

Методичний посібник. Творчість – шлях до успіху
2022. - С.69

Рецензенти :

СОЛОНЧУК Ірина Василівна – консультант Центру професійного розвитку педагогічних працівників Полтавської міської ради ;

ТАРАНЕНКО Наталія Василівна – голова шкільного методичного об'єднання вчителів української мови та літератури КЗ «Полтавська загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів № 2» Полтавської міської ради Полтавської області»

У посібнику представлені практичні матеріали, що можуть бути використані вчителями – словесниками (лінгвістичні ігри, творчі завдання, комплексні завдання до текстів) для розвитку грамотності та творчих здібностей учнів. Цей матеріал допоможе розвивати у школярів відчуття мови, підвищити інтелект, розвинути критичне мислення.

Посібник рекомендовано вчителям української мови та літератури.

Анотація

до методичного посібника Купченко В.Ю. (2022 р.)

У методичному посібнику «ТВОРЧИСТЬ – ШЛЯХ ДО УСПІХУ (ІГРОВІ ТА НЕСТАНДАРТНІ ЗАВДАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ)» здійснено узагальнення нових нестандартних форм роботи на уроках української мови та літератури, оскільки зараз постає необхідність застосування під час викладання шкільних предметів таких форм і методів, які б збуджували творчість учнів, створювали атмосферу розкутості, емоційного піднесення, залучали позашкільні інтереси і захоплення дітей до навчального процесу.

Детально прописана методика проведення таких завдань.

Посібник містить низку завдань до текстів, зміст яких пов'язаний з рідним містом.

Посібник актуальний для викладацької практики, оскільки сприятиме розвиткові інтересу до вивчення української мови та літератури.

ЗМІСТ

I. ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ЗАВДАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	6
РОЗДІЛ 2. ЗАВДАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	26
РОЗДІЛ 3. СТЕЖКАМИ РІДНИХ ВУЛИЦЬ (робота з текстом).....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68

ВСТУП

Сьогодні перед учителем української мови та літератури постає нелегке запитання: як зробити свій урок радісним і цікавим, розкрити творчий потенціал особистості, поставити учня у ситуацію морального вибору і прийняття самостійного рішення. Потрібні шляхи оптимізації навчального процесу. Концепція Нової української школи спрямовує процес оновлення стану сучасної середньої освіти через головний напрям – творчість вчителя-предметника та його співтворчість з учнями. Цілком очевидно, що саме такий підхід педагогів до виконання своїх професійних функцій є умовою й водночас показником інтенсивного безперервного вдосконалення навчального процесу, на противагу застарілому, репродуктивному, стереотипному підходу до нього.

Зараз актуальним є створення нових освітніх технологій, які мають сприяти загальному розвиткові особистості, формуванню її світоглядної культури, індивідуального досвіду, інтуїції, творчості, інтеграції мислення. Задля того, щоб урок перетворився на спільну творчість, використовую як оригінальні, незвичайні форми роботи, так і традиційні. але намагаюсь перетворити процес на гру. Тоді в учнів виникає бажання відразу включитися в роботу та виконати її якнайшвидше. Таким чином мої учні :

□ поліпшують навчальні результати;

- набувають соціальних навичок;
- усвідомлюють позитивне ставлення до ефективної співпраці з метою розв'язання складних проблем;
- набувають умінь висловлювати та обговорювати власні ідеї, формулювати їх чітко і точно, позбуваються страху перед аудиторією;
- набувають вищої самооцінки, упевненості у власних силах;
- не бояться відповідальності за прийняття рішень, вчаться бачити альтернативу;
- часто виступають організаторами шкільних заходів;
- краще ставляться до навчання та школи в цілому.

Сподіваюся, що мої напрацювання допоможуть учителям зробити уроки української мови та літератури творчими, креативними та конструктивними.

ЗАВДАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Словниковий куб

1. *Значення слова:* веснянка—хорова народно-образна пісня, в якій оспівується пробудження природи, коха- ння, надії на врожай.

2. *Походження:* слово дохристиянського походження.

3. *Спільнокореневі слова:* весняний, весніти, весна.

4. *Сполучення зі словом:* співати веснянку.

5. *Синонім, омонім, антонім:* веснівка, гаївка, пісня.

6. *Прислів'я, приказки, афоризми:* «Буду я навчатись мови золотої у трави-веснянки, у гори крутої»

(А.Малишко).

Сенкан

Сенкан — це вірш, що складається з п'яти рядків.

Автором є американська поетеса Аделаїда Крепсі.

1. Перший рядок має містити слово, яке позначає тему (звичайно, це іменник).

2. Другий рядок – це опис теми, який складається з двох слів (прикметників).

3. Третій рядок називає дію, пов'язану з темою, і скла- дається з трьох слів (зазвичай це дієслова).

4. Четвертий рядок є фразою, яка складається з чоти- рьох слів і висловлює ставлення до теми, почуття з при- воду обговорюваного.

5. Останній рядок складається з одного слова — сино- німа до першого слова, у ньому висловлюється сутність теми, ніби робиться підсумок.

(В.Рутківський «Джури козака Швайки»)

1. Швайка.
2. Сміливий, турботливий.
3. Бореться, захищає, визволяє.
4. Відданий оборонець рідної землі.
5. Лицар.

Загадковий сенкан

Мета такого виду сенкана — відгадати, що або хто є темою. Наприклад:

- 1.
2. Самовпевнений, самотній.
3. Палить, краде, перепродує.
4. Йому подобається таке життя.
5. Підліток

(Тема: Вадим — герой твору
М.Павленко «Русалонька із 7-В, або
Прокляття роду Кулаківських»)

Діаманта

Діаманта – це віршована форма з семи рядків, перший і останній з яких – поняття з протилежним значенням.

(В.Винниченко «Федько-халамидник»)

1. Федько.
2. Сміливий, справедливий.
3. Бешкетує, рятує, захоплює.
4. Розбишака з добрим серцем і щедрою душею. Слухняний хлопчик.
5. Заздрить, обманує, зраджує.
6. Підлий, безсердечний.

7.Толя.

Темна конячка

На дошці розміщені портрети, закриті папером. Учні повинні відгадати, кого на них зображено, уважно прослухавши короткі характеристики, які будуть підказками. Наприклад:

Вчився у Віденському та у Львівському університетах. Був актором у трупі М.Кропивницького. Розстріляний за звинуваченням у контрреволюційній діяльності. (М.Вороний)

Ясними літніми ночами почав віршувати, писав про Україну, козаків, але не вважав ті перші спроби вартими уваги, тому більшість написаного рвав. (Т.Шевченко)

Ходив у національному одязі, розмовляв українською, був незалежним, мав бунтівливу вдачу. Щоб довести, що він здібний, блискуче здав екзамен у гімназії і вступив до Київського університету, але був виключений з другого курсу за контрреволюційну діяльність. (В.Винниченко)

Метод шести кольорів

Червоний—діє у сфері емоційної оцінки і почуттів, дає можливість кожному висловити свої почуття стосовно певної ситуації, робить почуття очевидними.

Білий—нейтральний і об'єктивний, він оперує фактами і цифрами, говорить про те, який матеріал для роздумів дає отримана та опрацьована нами інформація.

Чорний—це застереження, він звертає увагу на недоліки, помилки у роздумах, використовується, щоб окреслити певні проблеми, труднощі і небезпеки.

Жовтий—позитивний, сонячний, оптимістичний, він шукає переваги, таким чином, навіть непривабливим, на перший погляд, ідеям приділяється увага, мислення, пов'язане з позитивною оцінкою; кожен повинен запропонувати свій власний план чи ідею.

Зелений—це творчість і нові ідеї, погляд на вирішення проблеми з іншої точки зору, вивчення можливостей.

Синій—висновки, окреслення результатів, яких досягнуто.

Заздалегідь виготовляємо картки цих кольорів і пропонуємо дітям обрати для себе картку того кольору, який їм найбільше до вподоби. Це завдання підвищеної складності, тому варто підготувати зразки творів із застосуванням методу шести кольорів. Вони можуть бути такими:

Червоний: Ще й досі в моїй уяві постає Федько, у якого “руки в кишенях, картуз набакир”, який ніколи не плаче і завжди каже правду. Сльози наvertsалися на очі, коли я дізнався, що Федько помер. Це ж так несправедливо! Він хороший хлопець, з великим серцем, хоч і розбишака. Скільки гарних рис умістилося у його маленькому сердечку! Який він добрий і сміливий! Мені б такого веселого та справжнього друга.

Зелений: Федько, я думаю, завжди хотів бути лідером, тому і привертав до себе увагу інших. У нього не завжди виходило робити гарні вчинки. Думаю, це від бідності та від виховання в сім'ї, адже його постійно били, навіть не розібравшись, чи він винен, чи ні. Та все ж і Федькові я порадив би проявляти свою сміливість у інший спосіб. Наприклад, взяти Толю за руку і відвести додому, а не підбурювати його іти на кригу. А коли в піску всі роблять хатки, допомогти тим, у кого це не виходить. Є багато способів проявити себе з кращої сторони. Саме цього і не вистачало хлопчику.

Жовтий: Ох, який же цей Федько кумедний! Він ніколи не нудгував і завжди знаходив чим зайнятися. Так, він розбишака, але ж він добрий і життєрадісний. Це ж так весело робити повітряного змія чи ліпити хатки в піску. І хоч він часом забирав змія, але ж потім віддавав його назад. Хлопчика любили всі діти і тягнулися до нього, а це означає, що він добра людина. З ним цікаво поруч. Саме таким має бути дитинство. А ще мені подобається, що він не боявся зізнаватися у скоєному. Шкода, що він помер, бо у майбутньому він міг би стати винахідником чи рятувальником.

Рефлексія

Рефлексія—це самоаналіз, роздуми людини над власним душевним станом, власними переживаннями. Рефлексія діяльності допомагає оптимізувати навчальний процес. Учні з її

допомогою осмислюють свій спосіб роботи з навчальним матеріалом (методи, прийоми, вправи). Тобто вони самі беруть участь у підвищенні ефективності навчального процесу.

Наприклад:

1. Дітям роздаємо вирізані фігурки хлопчиків-персонажів твору В. Винниченка “Федько-халамидник”, але без облич. Діти самі домальовують обличчя, зображуючи емоції. Можна домалювати і інші деталі (елементи одягу, сумку, якісь предмети в руці тощо).

2. Музикальна рефлексія: прослухавши мелодії колис-кових пісень, діти розповідають, які образи виникли в їхній уяві та які емоції викликали ці мелодії.

3. Після аналізу контрольної роботи дітям роздаються картки із незакінченими реченнями: а) робота була б виконана краще, якби... б) мені слід попрацювати над... в) я припустився помилок, бо... г) найкраще мені вдалося... .

4. Кольорова рефлексія. Діти перед початком уроку кладуть на парту картку певного кольору, яка відповідає їхньому настрою, і під час уроку або залишають її, або змінюють на картку іншого кольору. У кінці уроку аргументують свій вибір.

Фанфіки

Фанфіки—зразки учнівської творчості, створені на основі домислення, доповнення чи навіть повної

зміни сюжетних колізій уже існуючого літературного твору. **Фанфік**—це гра, у якій читач переноситься в інший світ завдяки силі мистецтва, стає свідком змальованих художніх подій, співчуває, радіє, страждає і відповідає, наче на запит співрозмовника, продовженням, рефлексією. **Фанфік** — це демонстрація нового погляду на ту ж історію. При створенні фанфіків спрацьовують кілька різних правил: переказ тексту від імені одного з персонажів із точним відтворенням подій твору-канону; приблизне збереження зовнішніх канонів твору й часткове руйнування або нехтування внутрішніх. Права персонажів урівнюються в правах із живими людьми — учнями, авторами й читачами. Але учнівський фанфік має бути не переробкою чи переосмисленням написаного письменником, а лише доповненням до нього, що допускає певну зміну епізодів, кінцівки чи початку твору, перенесення сюжетної лінії в інший час чи простір. **Приклади: 6 клас** — *В.Нестайко «Тореодори з Васюківки»*—перенести події в сьогодення, уявити героїв літніми людьми, розповісти, як склалися їхні долі, політичні погляди, життєва позиція, завзятість, гумор; *В.Винниченко «Федько-халамидник»*—написати лист Федьку або Толі.

Метод символічного бачення (або Спін у малюнках)

Метод символічного бачення полягає у пошуку або побудові учнем зв'язків між об'єктом та його символом. Після з'ясування характеру відносин символу та його об'єкта (*наприклад, світло — символ добра, спіраль — символ нескінченності, голуб — символ миру тощо*) учитель пропонує учням спостерігати за якимось об'єктом, щоб побачити та зобразити його символ у графічній, знаковій, словесній або іншій формі. Використовуючи цей метод, учням можна запропонувати такі завдання: намалюйте предмет, який символізував би твір чи був би символом літературного героя. (*Наприклад: черевички — С. Чернілевський «Забула внучка в баби черевички», підкова — І. Жиленко «Підкова», тисанки — І. Калинець «Писанки»*); визначте колір настрою уривка поезії, *наприклад, І. Калинець «Веселка»*; намалюйте ілюстрацію до твору, допустивши помилку в зображуваному та запропонуйте своїм товаришам самостійно знайти неточності та виправити їх. Важливе значення має пояснення та тлумачення дітьми створених ними символів.

Позмагаймося з письменником

Записати строфи із поезії відомого автора, дібравши замість пропущених слів найбільш вдалі. Потім звірити свій варіант з оригіналом.

Як ...,бувало, (маленькою)
Упаду собі ..., (на втіху)
То хоч в серце біль доходив,

Я собі ...тихо. *(сміялась)*
«Що,болить?»—мене питали,
Але я *(їм не казала)*
Я була ...горда, *(вкраїнка)*
Щоб не плакати,я сміялась.
Л.Українка «Як дитиною,бувало...»

Чорний ящик

У чорному ящику знаходяться маленькі скручені
клаптики паперу, на яких записані слова, вирази,
дати,які треба пов'язати з темою.

Наприклад:

Поезії Ірини Жиленко-6 клас

Родзинки, веремія, «Мурзилка», сімсот,
Лапландія,гава, шоколадки,маркіза, ніжно-
фіалковий, Ботанічний сад, очі-намистинки,300.

Акварель «Поезії барвистий світ»

(за допомогою поезії передати різні почуття)

Грає море зелене,
Тихий день догора.
Дорогими для мене *(Любов до рідного міста)*
Стали хвилі Дніпра,
Де колишуться віти
Закоханих мрій...
Як тебе не любити,
Києве мій!
Тече вода в синє море, *(Розпач,нарікання на*
Та не витікає, *нещасливу долю)*

Шука козак свою долю,
А долі немає.

Як дитиною,бувало,
Упаду собі на лихо,

*(Мужність,витривалість
маленької дівчинки)*

То хоч в серце біль доходив,
Я собі вставала тихо.

...Світає,

(Краса рідного краю)

Край неба палає,

Соловейко в темнім гаї

Сонце зустрічає.

Тихесенько вітер віє,

Степи, лани мріють,

Меж ярами над ставами

Верби зеленіють.

Метод поєднання вербального апарату з роботою уяви

Необхідно за 60 секунд назвати 30-60 будь-яких слів, понять, термінів, пов'язаних з темою, що з'являються в уяві. Наприклад, вивчаючи у 6 класі роман В.Рутківського «Джури козака Швайки («На козацьких островах»)), пропонуємо назвати 30 іменників, які пов'язані зі змістом твору. Це можуть бути слова: *джури, Пилип, Швайка, Санько, Грицик, Вітрик, Демко, Барвінок, Мацик, люлька, Тишкевич, вовк Воронівка, Тарасівка, татари, острів, Дніпро, курінь, Кобильський, Бейлем, куліш, риба, вершники, Ісламбек, степ, ворожба, коні, Дурна Сила, козаки, орда.*

Метод узгодження фантазії та уяви з умінням чітко висловлювати, промовляти власні думки

Потрібно навчитись, не зупиняючись, говорити на будь-яку тему упродовж 5 хвилин. Для цього знадобиться уся фантазія, яскрава уява та вигадка.

Наприклад, можна запропонувати учням 5-9 класів розповісти все, що вони знають про Т.Шевченка.

«Ефект присутності»

Створення у свідомості учнів образних картин, пов'язаних із актуалізацією різноманітних рецепторів (зорового, слухового, тактильного тощо). Наприклад: вивчаючи у 6 класі вірш І.Жиленко «Підкова», можна на урок принести справжню або декоративну підкову, повітряного змія при вивченні оповідання В.Винниченка «Федько-халамидник», у 7 класі — рушника, знайомлячи з поезією А.Малишко «Пісня про рушник», а у 8 класі — жолуді, аналізуючи вірш А.Мойсієнка «Жовтень жовті жолуді...»

Кроссенс – асоціативна головоломка нового покоління. Слово «кроссенс» означає «перетин значень» і придумане за аналогією зі словом «кросворд», яке в перекладі з англійської мови означає «перетин слів». Це асоціативний ланцюжок, що складається з дев'яти картинок. Зображення розташовують так, що кожна картинка має зв'язок із попередньою і наступною, а центральна поєднує за змістом зразу декілька картинок. Завдання того, хто розгадує кроссенс — знайти асоціативний зв'язок між сусідніми (тобто тими, що мають спільний бік) картинками. Кроссенс поєднує в собі найкращі

якості зразу деяких інтелектуальних розваг: загадки, ребусу, головоломки. Робота з кроссенсом відображає глибину розуміння учнями вивченої теми або ж її аналізу. Разом із тим кроссенс сприяє:

-розвиткові логічного, образного і асоціативного мислення, уяви;
-прояву нестандартного мислення і креативності;

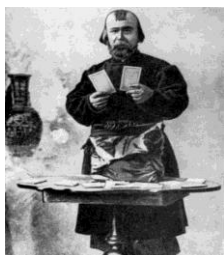

-розвиває можливість самовираження. Кроссенс є прекрасним засобом розвитку логічного і творчого мислення, викликає інтерес учнів до твору чи теми.

Кроссенс

«Бездуховність

людини, засліпленої прагнє -
нням до
наживи, у
трагікомедії
І.Карпенка-
Карого «Сто
тисяч».(Завдання: повязати

кожне зображення з героєм твору—Герасимом та обгрунтувати бездуховність цієї людини).

Дискусійна "Сітка Елвермана"

Стратегія спрямована на організацію дискусії в класі й формування в учнів чіткої позиції щодо обговорюваних проблем на рівні дібраних ними аргументів. Учитель формує проблему, над якою працює клас. Для організації роботи учням пропонується користуватися таблицею:

ТАК ПРОБЛЕМА НІ

У двох колонках «Так» – «Ні» фіксуються аргументи, що схвально або заперечно відповідають на проблему. Кожен учень робить свій висновок щодо поставленої учителем проблеми. Стратегія має за мету допомогти словесникові організувати у класі дискусію, а учневі – розібратися у питаннях, які виносяться на розгляд. Застосовується під час аналізу художніх творів, зокрема при виборі пообразного та ідейно-тематичного аналізів художнього тексту. Наприклад:

Так

Проблема

Ні

Він ворог,
який вбивав
наших людей.
Багато дітей
залишилися
сиротами.

Чи схвалюєте ви
ставлення дітей
до Фрідріха, героя
новели «Гер
переможений»
Л.Пономаренко?

Він-людина.
Фрідріх
любив дітей,
терпів їх
знущання.
Маємо бути

Фішбоун — *рибний скелет* — метод вивчення, порівняння, дослідження. Візуально (графічно) відтворення даного прийому виглядає як риба, у голові якого записується проблема, верхній ряд кісток — причини події; нижній — факти, аргументи. А у хвості розміщується висновок, що є результатом створеного учнями графічного аналізу

Куб

Учитель або хтось із дітей готують із паперу чи інших матеріалів куб (один або два), на сторонах якого записані цифри, слова, вирази, які треба пов'язати з певною темою. Наприклад, вивчаючи творчість А.Малишка у 7 класі, на сторонах одного куба можна написати цифри (11,14,8,40,35,1970), а на другому розміщуємо слова, словосполучення (Обухів,

Базилиха, Майборода, «Літа молодії», «чорнобривці», військовий кореспондент).

Портрет

За ознаками або короткою характеристикою треба назвати персонажа, прихованого у цій характеристиці (за творами, вивченими у I семестрі в 7 класі)

1. Він ішов позаду свого війська, проміняв свою родину на побратимів. (*Сагайдачний* — «*Ой на горі та й жєнци жнуть*»)

2. Вона зреклася свого батька-зрадника і назвала батьком людину, яка захищала інтереси громади. (*Мирослава* — «*Захар Беркут*» *І. Франка*)

3. Вона пішла до ворожки, щоб дізнатися, де її милий. (*Дівчина* — «*Тополя*» *Т. Шевченка*)

4. Він любив природу, був допитливим, добрим і мило-сердним до горя інших. (*Михайлик* — «*Гуси-лебеді летять*» *М. Стельмаха*)

5. Вони приносили весну, були символом життя на землі. (*Гуси-лебеді* — «*Гуси-лебеді летять*» *М. Стельмаха*).

6. Він був дитиною, але пройшов багато випробувань у житті, як дорослий. (*Климко* — «*Климко*» *Г. Тютюнника*)

Прес-конференція

Із класу обирають учня, який буде грати роль письменника, творчість якого вивчається на уроці. Інші учні — «журналісти». Вони

представляють якесь видання або телепередачу і ставлять запитання «письменнику». Оцінюється і правильність відповідей, і слухність запитань.

Мозковий штурм

Це ефективний метод колективного обговорення, пошуку рішень, що спонукає учасників проявити уяву і творчість, які досягаються шляхом вільного вираження думок усіх учасників і допомагають знаходити кілька рішень із певної теми. Учитель називає тему і запрошує взяти участь у її обговоренні шляхом «штурму». Діти пропонують ідеї щодо вирішення висунутої проблеми, а один учень записує їх на дошці. Потім всі ідеї аналізуються групою. Із усіх ідей обираються ті, які, на думку учнів класу, можуть вирішити проблему. Наприклад, учитель у 6 класі називає проблему «Чи правильно зробила балакуща риба, коли покинула родину і попливла шукати іншого табуна?» Відповіді можуть бути такими:

1. Так, бо їй стало шкода батьків, тому вона позбавила їх сорому.
2. Так, бо вона вчинила як турботлива і любляча донька.
3. Так, бо їй важко жилося в цій родині, тому вона сподівалася знайти друзів. Ніхто не хоче жити там, де його, зневажають, не розуміють та соромляться.
4. Ні, бо ніхто не допоможе краще, ніж родина.

5. Ні, бо можна було свою здатність говорити використати на благо родини, наприклад, підслуховувати рибалок і попереджати родичів про небезпеку.
6. Ні, бо хіба вона змогла б знайти друзів у іншому табуні, адже всі риби не вміють говорити.

Літературний диктант

(Т. Шевченко «Тополя»)

1. Хто схилиє голову, коли дивиться на тополю? (Чумак)
2. Що сталося з козаком, який покинув дівчину? (Загинув)
3. Скільки років не було козака?(2)
4. Що пропонувала стара мати дівчині? (Вийти заміж за сивого, але багатого чоловіка)
5. До кого пішла дівчина по допомогу? (До ворожки)
6. Що треба було зробити дівчині, поки півні не співали? (Умитися і випити зілля)
7. Скільки разів треба було випити воду?(3)
8. Що робила дівчина, коли випила воду?(Полетіла, впала серед степу і заспівала)
9. На що перетворилася дівчина?(На тополю)
10. Як називається в літературі перетворення людини на рослину? (Метаморфоза)
11. До якого літературного напрямку належить твір? (До романтизму)
12. Назвіть жанр твору.(Балада)

Малюнок на скелі

Первісні люди на стінах печер зображували предмети, які стосувалися їхнього життя. Учень повинен обрати ту річ, яка б символізувала художній твір. Наприклад: підкова (І.Жиленко «Підкова»), рушник (А.Малишко «Пісня про рушник»), камінь (І.Франко «Захар Беркут»).

Рефреймінг

(І.Котляревський «Енеїда»)

Цей прийом дозволяє поглянути на ситуацію з іншого боку, під іншим кутом зору. Можна побачити позитивне навіть у найнесприятливішій ситуації. Учитель пропонує одну й ту ж тему твору для двох команд — оптимістів і песимістів.

Наприклад:

Лист Енею (від оптиміста)

Енею! Я захоплююся тобою! Ти сміливий, відчайдуш- ний, «моторний, Ласкавий, гарний і проворний, І гос- трий, як на бритві сталь». Дехто осуджує тебе за твою легковажність. Але хто з нас не помиляється! Крім того, ти ж зміг опанувати себе і став мудрим державним діячем, козацьким отаманом, який був прикладом для воїнів, завжди ділився з ними останнім. Скільки в тобі енергії, ентузіазму! Ніякі перешкоди, пастки, які влаштувала Юнона, не змогли зламати тебе. А як ти вправно розправився з Турном! Думаю, що ти став хорошим керівником держави. Тож хай тобі щастить!

Лист Енею (від песиміста)

Ех, Енею,Енею! Мене вразила твоя легковажність та розгульний спосіб життя. Через це ти забув про державне доручення. А на тебе ж сподівалися і вірили тобі. Ти пиячив, легко зводив з розуму дівчат і легко їх кидав. Це через тебе Дідона спалила себе. Хіба можна так ставитися до почуттів інших людей, гратися їхніми долями? Ти безвідповідальний і егоїстичний гульвіса. Тобі треба зрозуміти, що за свої вчинки треба відповідати. Раджу тобі повчитися відданості своєму обов'язку у Низа та Евріала.

Портрет

За

цитатами встановити,кому належить ця характеристика.

Т.Шевченко «Сон» («У всякого своя доля»)

1.«Безталанна вдово,

Я до тебе літатиму з хмари на розмову...

Прощай же ти ,моя нене,

Удово небого,годуй діток...» (Україна)

2. «Чого марно плачеш,

Чого тобі шкода? Хіба ти не бачиш,
Хіба ти не чуєш людського плачу?

То глянь,подивися...» (Душа)

3. «З байстрям шкандибає,

Батько й мати одцурались,

Й чужі не приймають!

Старці навіть цураються!!» (Покритка)

4. «Мов опеньок засушений,

Тонка, довгонога,
Та ще й на лихо, сердешне,
Хита головою.» (Цариця)

5. «То город безкрай.
Чи то турецький, чи то німецький,
А може, те, що й московський,
Церкви, та палати,
Та пани пузаті,
І ні однісінької хати.» (Петербург)

6. «Неначе з барлоги
Медвідь виліз, ледве-ледве
Переносить ноги,
Та одутий, аж посинів,
Похмілля прокляте його мучило» (Цар Микола I)

ЗАВДАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

“Німий” диктант

Учням пропонуються картинки з малюнками або світлинами. Завдання учнів – записати слова, що називають зображене. Додатково можна запропонувати поставити наголоси в записаних словах, пояснити їх значення чи орфограми.

“Я бачу слово”

Вчитель читає текст (можна поезію). Учні закривають очі, слухають, а потім описують (усно чи письмово) зорові картини, що виникли перед очима.

“Народна мудрість”

Доповнити прислів'я, розкрити їх значення (можна методом “Мікрофон”):

Слово – не горбець (вилетить – не піймаєш). Гостре словечко (коле сердечко). І від солодких слів (буває гірко). Від теплого слова (і лід розмерзає). Слово старше (за гроші). Менше слів (більше діла). Краще погана дорога, (ніж поганий супутник). Нехай буде гречка, аби (не суперечка). Будь сильний духом, а (не новим кожухом). Говорити і не думати — те саме, (що стріляти і не цілити). Воля пташці краща (від золотої клітки). Дружба та братство — (дорожче багатства). Кожна пташка (своє гніздо хвалить). Погана та пташка, (якій своє гніздо не миле). Та ін.

Потім пропоную продовжити прислів'я власними словами, часто учні висловлюють цікаві та слушні думки.

“Ювеліри”

Написати твори-мініатюри, речення в яких склалися:

- 1) лише з граматичних основ; 2) лише з дієслів; 3) лише з підметів тощо.

“Детективи”

За намальованими на дошці схемами побудувати речення, зробити їх синтаксичний розбір.

“Шукачі пригод”

Вигадати якнайбільше пригод, які б передували закінченню тексту:

...І ось, нарешті, берег. Усі, хто був у човні, поглядами і словами підтримували один одного. Здавалось, все закінчилось.

(Роботу варто проводити в малих групах).

“Асоціації”

Учитель диктує слова, а учні повинні записати слова-асоціації. Наприклад: *школа – діти, ялинка – Новий рік, пташка – небо тощо.*

Село, літо, хліб, канікули, мелодія, квітка, клас, сонце, сад, хмарина, соловейко, дівчина.

“Хто більше”

Вчитель швидко читає слова. Учні за обмежений час записують ті, які вдалося запам'ятати:

Серпанок, веселка, ясир, небокрай, берегиня, марево, вірність, водограй, сніговій, подаяння, сумління, суцвіття.

”Дешифровщик”

Розшифрувати прикметники, записати їх, визначити “зайве” слово (роботу варто проводити парами):

Аясн, езанел, овтаж, икшора, ирйищ, елнез, насрек, ієлб, аранг, кащар, ашовд, чужда.

“За вікном”

Починати урок варто, звертаючи увагу дітей на красу довкілля, особливості певної пори року. Наприклад (читає вчитель):

*Буває, часом спігну від краси.
Спинюсь, не тямлю, що воно за диво,-
Оці степи, це небо, ці ліси,
Усе так гарно, чисто, незрадливо,
Усе, як є – дорога, явори,
Усе моє, все зветься – Україна.
Така краса, висока і нетлінна,
Що хоч спинись і з Богом говори.
(Л. Костенко)*

Після прочитаних рядків можна запропонувати учням написати твір-мініатюру на одну із тем: “Стою собі, задивлена в природу”, “Самі на себе

*дивляться ліси, розгублені від власної краси”,
“Заплакали дощі над світом посивілим”, “Спасибі,
земле, за твої щедроти”.*

“Почергові запитання”

Завдання, у ході якого пари учнів читають текст і по черзі ставлять один одному запитання. Таким чином можна опрацьовувати значний за обсягом теоретичний матеріал, зміст якого школярі можуть усвідомити без допомоги вчителя.

Наприклад, вивчаючи матеріал „Дієслово: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль”, діти здатні самостійно сформулювати запитання такого типу:

1. Яка частина мови називається дієсловом?
2. Яку синтаксичну роль найчастіше виконують дієслова?
3. Яке місце за поширеністю в мовленні посідають дієслова?
4. Чи відрізняється кількість дієслів, що використовуються в текстах різних стилів мовлення?
5. Як пишуться та вимовляються дієслова на – ться, -шся?
6. Скільки основних форм має дієслово? Назвіть їх.
7. Розкажіть про дієслівні форми, використовуючи наведену в параграфі таблицю.

Завдання такого типу вчать школярів усвідомлено читати, аналізувати, осмислювати матеріал, дають змогу відчувати себе в ролі вчителя.

“Шерлок Холмс”

Гра передбачає головним завданням – скласти з описових значень слів цілісне речення. При кожному описовому значенні слова зазначається його граматична характеристика. Можна обмежити час гри. Переможе той, хто швидше складе речення.

Текст № 1.

(Який має приємний запах, ароматний, пахучий – ж.р., О.в., одн.) (стебло рослини, травинка – О.в., одн.) (давати із себе ристок - недок.вид. ,теп. час, III ос., одн.) в (відновлення в думці минулих подій. вражень – М.в., одн.) (ще раз, укотре) : (близький, споріднений – ж.р., Н.в., одн.) над (рівна пласка місцевість, розташована між горами – О.в., одн.), (ділянка землі, що різко виділяється серед довкілля – Н.в., мн., зменш. форма) (який складається з багатьох однорідних частин, розміщених близько один до одного _ ж.р., Р.в., мн.) (ліс, у якому переважає дуб _ Р.в.,мн.).

Відповідь:

Запашною бадилиною

проростає в згадках знов:

рідна хата над долиною,

острівки густих дібров. Дмитро Луценко

Текст № 2.

Не (сумувати, печалитись – нак. спосіб, II ос., одн.),
шо з (великий птах з довгою шиєю – О.в. одн.) (який
має відносно високу температуру повітря – с.р., Н.в..
одн.) (тепла пора року – Н.в., одн.) (рухатися в
повітрі – недок. вид, тепер. час, III ос., одн.), над
(рівний простір, вкритий травою – О.в., мн.) і
(засіяна або підготовлена для посіву ділянка землі –
О.в., мн.) (середній між білим і чорним колір – ж.р.,
Н.в., одн.) (випадати, йти – недок. вид, теп. час, III
ос., одн.) (дуже дрібний, густий дощ – Н.в., одн.).

Відповідь:

Не журишь, що з журавлями
тепле літо відліта,
над степами і полями
сіра сіється сльота.

Дмитро Луценко

Текст № 3.

Тільки (початок доби – Н.в. одн.) в (великий, рівний.
безлісний простір, вкритий трав'янистою
рослинністю – М.в., одн.) (довкола, кругом,
довкруз) (спричинювати дзенькіт – док.вид,
майб.час, III ос., одн.) (сукупність звуків людини –
О.в. мн.) (лінія умовного зімкнення неба і землі –
Н.в., одн.) (раптово загорятися, займатися – док.вид,
майб.час, III ос., одн.) від (пов'язаний з початком
доби – ж.р., Р.в., мн.) (пурпуровий, густо-червоний –
ж.р., Р.в., мн.) (вогонь, що охопив будинок – Р.в.,
одн.)

Відповідь:

Тільки ранок в степу
навкруги задзвенить голосами,
небокрай спалахне
від ранкових багряних пожеж.

Дмитро Луценко

Текст № 4.

Мов (у птахів і комах – орган, що служить для літання – Н.в.. одн.) (належить лебедю – с.р., Н.в., одн.), (який слабо звучить – ж.р., Н.в., одн.) (мистецтво. у якому переживання виражаються сполученням звуків і тонів – Н.в., одн.) (плавно, легко летіти - недок.вид, тепер. час. III ос., одн.), і (світитися – недок. вид, тепер.час, III ос., одн.) над (ґрунт – О.в., одн.) (вуличний світильник – Н.в., одн.) в (далеч – М.в., одн.)

Відповідь:

Мов крило лебедине,
тиха музика лине,
і горять над землею
ліхтарі в далині.
Дмитро Луценко

Текст № 5.

Із (теплі краї – Р.в., одн.) (прямувати туди. звідки вирушали в дорогу – недок.вид, мин.час. III ос., мн.) (великий птах з довгою шиєю –Н.в.. мн.) (захопивши силою свого руху, швидко пересувати – недок. вид, мин. час. III ос., одн., чол.. рід) (рух потоку повітря – Н.в., одн.) (вид мистецтва. у якому переживання.

настрої виражаються сполученням звуків- З.в., одн.) (належний птахам – ж.р., З.в., одн.) (провідник зграї - Н.в., одн.) (помічати, виявляти – недок. вид, мин. час, III ос., одн, ч.р.) (який приваблює до себе, викликає симпатію – ж.р., З.в., одн.) (місце народження, походження – З.в., одн.) по (який відзначається вишуканістю – М.в., мн.) (приємний запах – М.в., мн.) (верхній шао кори нашої планети – Р.в., одн.)

Відповідь:

Із вирію вертались журавлі,
доносив вітер музику пташину,
вожак знаходив милу батьківщину
по витончених пахошах землі

Дмитро Луценко

“Трансформації”

Учні одержують тексти, їхнє завдання полягатиме в тому, щоб перетворити кожне з речень цього тексту на інше відповідно до сформульованого завдання. **Первісний вигляд тексту**

Ось і зима. Сипле сніг. І ти уві сні простягаєш мені свої долоні, тихі, як дві сніжинки. Уві сні...

Я хотіла слухати музику і чула її, бо пальці твої були наче струни.

Ми сміялися, щасливі. Ми сиділи щокою до щоки, а ніч ронила сніг і зорі. Століття проносилося повз нас, і я бачила весь світ у твоїх очах. Уві сні...

А було ж літо. Грали бджолині скрипки над кожною квіткою. Летів білоцвіт із яблунь. Широкий світ жив, усміхався. Він у мені, цей світ, у мені була його музика. З серця, немов із віт яблуневих, летів білоцвіт і шукав твого серця.

Згадую : ти і поезія. Чую тривожно – ніжний шепіт. То твої уста. Бачу казково прекрасний світ. То твої очі...

Не летить білоцвіт, а сипле сніг, як холодний спогад минулого.

Хіба ти знаєш, що снишся мені?

Зоя Кучерява

Завдання для трансформації

Номер завдання – це номер речення. Речення має стати :

1. Двоскладне, поширене.
2. Поширене.
3. Складносурядне з протиставним сполучником.
4. Складнопідрядне з підрядною означальною частиною.
5. Ускладнене звертанням (друга частина).
6. Складнопідрядне з підрядною з'ясувальною частиною.
7. Ускладненене однорідними членами (перша частина).

8. Ускладнене відокремленими однорідними означеннями (перша частина).
9. Складнопірядне з пірядною означальною частиною.
10. Поширене.
11. Складнопірядне з пірядною означальною частиною.
12. Ускладнене відокремленим означенням.
13. Складне безсполучникове.
14. Ускладнене відокремленими однорідними означеннями.
15. Складнопірядне з пірядною обставинною частиною.
16. Поширене (перша частина).
17. Складне безсполучникове.
18. Складносурядне з єднальним сполучником.
19. Ускладнене звертанням.
20. Ускладнене однорідними членами.
21. Ускладнене звертанням.
22. Ускладнене однорідними членами.
23. Ускладнене звертанням.
24. Поширене (перша частина).
25. Поширене (друга частина).

Можлива трансформація

Ось і надійшла сподівана зима. Сипле дрібний сніг. І ти уві сні простягаєш мені свої долоні, тихі, як дві сніжинки, а я не відчуваю їхнього доторку. Уві сні, який ніколи не здійсниться...

Я хотіла слухати музику і чула її, бо пальці твої були наче струни, мій любий.

Ми сміялися, щасливі тим, що у нас є кохання. цей світ і ніч. Ми сиділи щочкою до щочки, душа до душі, серце до серця, а ніч ронила сніг і зорі. Століття, буремні та вируючі. проносилося повз нас, і я бачила весь світ у твоїх очах. Уві сні, який ніколи не звершиться...

А було ж у нас літо. Грала бджолині скрипки над кожною квіткою, що, як і ми, поривалися до неба. Летів білоцвіт із яблунь – легкий, ніжний, пахучий. Широкий світ жив, усміхався, його ушасливлювала наша любов. Він у мені, цей світ, сяйливий і дзвінкий, у мені була його музика. З серця, немов із віт яблуневих, летів білоцвіт і шукав твого серця, щоб ніжно і пестливо торкнутися його.

Згадую найпрекрасніше : ти і поезія. Чую тривожно – ніжний шепіт, тихі слова кохання. То твої уста, любий. Бачу й осягаю казково прекрасний світ. То твої очі, рідний...

Не летить легкий білоцвіт, а сипле сніг, як холодний спогад минулого.

Хіба ти знаєш, що снишся мені щоночі?

Первісний вигляд тексту

Насупилось небо. Затріпотіли берізки. Зашелестіла суха трава. Потріскан від спеки, як старечі руки від роботи, земля німотно чекала порятунку.

Раптом пронеслася хвиля вітру. Потім ще і ще. Затарабанили по землі дички. Забахкали в садку

яблука. Червоним язиком спалахнула блискавка. прокотився грім.

Як зерна на голодний стіл, впали на землю перші великі краплі дощу. А вона зітхнула.

А вітер шаленів. Здіймав стовпи пилу, переміщував їх із сухим листям і травою, кружляв ними досхочу, а потім жбурляв знову на землю.

Дощ густішав. І раптом полив так дужо, так владно, що вітер боязко затих, звільнив йому дорогу. Змучена спрагою земля потрісканими губами пила воду. Пила захлинаючись. Пила насолоджуючись.

Засміялась вода в калюжах під босими ногами дівчорі. Поміж стеблинками сухої трави засяяла прозелень.

А дощ лив.

Зоя Кучерява

Завдання для трансформації

1. Поширене.
2. Ускладнене відокремленими однорідними означеннями.
3. Ускладнене відокремленими однорідними обставинами.
4. Ускладнене вставною конструкцією.
5. Ускладнене відокремленою обставиною.
6. Ускладнене відокремленою обставиною.
7. Ускладнене відокремленим означенням.
8. Ускладнене відокремленим означенням.
9. Складносурядне з єднальним сполучником.
10. Складне безсполучникове.

11. Ускладнене відокремленими однорідними означеннями.
12. Поширене.
13. Поширене.
14. Складне речення з різними видами зв'язку.
15. Ускладнене відокремленими однорідними обставинами.
16. Складне речення з різними видами зв'язку.
17. Складнопідрядне з підрядною обставинною частиною.
18. Ускладнене відокремленими однорідними обставинами.
19. Ускладнене відокремленими однорідними обставинами.
20. Ускладнене однорідними членами.
21. Складне безсполучникове.
22. Ускладнене вставною конструкцією.

Первісний вигляд тексту (другий варіант)

1. Поважно вплив повновидий місяць, задоволено й байдуже сипнув пригорщами срібла на море, на палаци, на притихлі бідняцькі ліплянки.
2. І раптом щось обізвалося в тиші ночі, від моря, від берега долинув якийсь глухий гомін.
3. Сонце впливало повільно, було ніби заспане і ліниво розганяло вранішню прохолоду.
4. Ранкове сонце розігнало густий туман, пружні промені ніби ковзали по банях церков і соборів.

5. Чайка сумно кигиче, як і колись, бо в ній живе голос людського горя.

З творів Раїси Іванченко

Завдання для трансформації

1. Складносурядне з протиставним сполучником.
2. Ускладнене відокремленими однорідними обставинами (друга частина).
3. Складнопідрядне з підрядною означальною частиною.
4. Складне речення з різними видами зв'язку.
5. Ускладнене відокремленим означенням.

“Вкраплення”

Завдання **часткового перекладу** (слова, записані в дужках, слід перекласти українською) сприяє виробленню в дітей стійких перекладацьких навичок, закріплює їх зорієнтованість щодо добору відповідної лексики, виховує потребу в точному, виразному мовленні, збагачує словниковий запас, розвиває образне бачення світу. Додаткові завдання допоможуть повторити деякий теоретичний матеріал.

Текст № 1. Був один із тих вечорів, що їх так люблять (ласточки), вечір, коли їм так привільно нестися (у,в) ясне небо чи (скользить) над дзеркальною водою, швидко (задевая) їх гострим (крылышком), (і, й) знову з радісним щебетанням

потопати (у,в) чистому (воздухе), — вечір, сповнений ідеальної, гармонійної (красоти).

(У,В)сі (самые нежные) барви — від попелясто – рожевої до пурпурово - золотоавої, - усі (самые легкие) (отражения) тони вечірньої зорі (воспринимала) (неподвижная), широка, мов озеро, (поверхность) Дніпра; навіть (странно) було відчувати, що ми пливемо нею, такою картинною і спокійною була вона... А пливли ми вже за Секирною, у тих (местах), де правий берег після гір на декілька верст (в ширину и длину) розстелюється в широку, (низменную равнину). То були луки, заливні луки, не наші російські, від яких завжди віє пусткою, а українські (живописне) луки, (у,в) яких то зеленіють (рощи) То самотньо йдуть серед сінокосів (кудрявые) дерева, красиві й картинно (сокращенные) далечиною , як на (рисованных) пейзажах. Може, літній вечір і (мое настроение) (опоэтизировали эти места), але тільки мені здавалося, що (именно эти места) — справжні українські, такі, якими я малював їх собі з дитинства, з усією поезією і (мечтательной красотой) південної природи .

Додаткові завдання до тексту:

1. Розкрити дужки, обравши відповідно до правила у-в, і-й.
2. Знайти складнопідрядне речення, у яких наявна підрядна означальна частина.
3. Знайти речення з однорідними членами. охарактеризувати їх як члени речення.
4. Знайти складнопідрядне речення з різними типами зв'язку, скласти схему.
5. Знайти речення із вставним словом, визначити його розряд за значенням.

Текст № 2.

На зорях від широкого лона річки, від її (неоглядних) берегів і синіх далей віяло такою здоровою свіжістю, такою ароматною (влагою) – міцним запахом дубової зелені, що, здавалося, з кожним подихом (впитываешь) в себе молодість і (бодрость). Плавко віддавалася (медленному течению) наша барка, а назустріч їй (двигалась) багатовода (ширь) Дніпра, проходили зелені (рощи) островів, там і сям важко пливли величезні плоти, а на них клопоталися за працею люди, лунали (бойкие) крики, гомін і пісні. І, (щурясь) від (яркогo и бодрого) блиску (утреннего) сонця, я не зводив погляду з цієї величної річки, (извивающейся) більше ніж на дві тисячі верст. (Вид) наших (гребцов), (голубоглазых), покірливих і ласкавих білорусів, у личаках і довгих, (грязных)

сорочках, (напоминал) мені і бідну батьківщину Дніпра – болота Смоленської губернії. Там (таинственно) (зарождается) він маленькою річкою і біжить посеред дрімучого Полісся, де й досі ще (бродят) кабани й дикі кози, а бобри будують на лісових заплавах свої хатини; там росте він, зливаючись із (таинственными) притоками у глушині й синявому морозі соснових нетрів, і вже (величавим) і повноводим з'являється у цій мирній і веселій Україні, благословенній країні (земледелия) і сільського життя

І.Бунін

Додаткові завдання до тексту:

1. Знайти речення з прикладкою, пояснити розділові знаки.
2. Знайти речення з відокремленою обставиною.
3. Знайти речення з однорідними членами. охарактеризувати їх як члени речення.
4. Знайти складнопідрядне речення з різними типами зв'язку, скласти схему.
5. Знайти речення із вставним словом, визначити його розряд за значенням.

Портрет

За ознаками або короткою характеристикою треба назвати термін, прихований у цій характеристиці

Іменник-6 клас

1. До неї належать іменники жіночого роду із нульовим закінченням та іменник “мати”. (*III відміна*).
2. Відповідають на питання хто? (*Назви істот*).
3. Мають тверду, м’яку та мішану групи. (*Іменники I та II відмін*).
4. Мають суфікси –івн-, -ївн-. (*Жіночі прізвища*).
5. Належить до самостійної частини мови і означає на-зву предмета. (*Іменник*).
6. Утворюється за допомогою префікса і суфікса. (*Префіксально-суфіксальний спосіб творення*).
7. Пишуться з великої літери. (*Власні назви*).
8. Сьомий відмінок іменників, який не відповідає на питання. (*Кличний*).

Однорідні члени речення

1. Відповідають на одне й те ж питання, відносяться до одного й того ж слова. (Однорідні члени речення).
2. Зв’язок, яким поєднуються між собою однорідні члени речення. (Сурядний).
3. Члени речення, які можуть бути однорідними. (Головні і другорядні).
4. Відношення між однорідними членами речення, що виражаються сполучниками і, й, та, і-і, ні-ні, ані-ані. (Єднальні).

Майстер слова

Скласти твір-мініатюру або вірш, слова в яких починалися б на одну й ту ж саму літеру.

Наприклад:

Кульбабка клубочком котиться кудись. Купчаться кривітні кольорові крокуси. Квітує край канави куш калини. Клоняться коралові кетяги. Килими конюшини кличуть кожного. Красивий і казковий краєвид кругом.

Снігова куля

(Кожен учень домислює речення у такий спосіб, щоб утворився безперервний ланцюжок певних граматичних або синтаксичних категорій)

Наприклад: Дитячі голоси із самого ранку лунають у школі. У школі, яка, наче вулик, наповнюється дітлахами. Дітлахами, що безперервним потоком заповнюють класи. Класи, сповнені запахів фарби та квітів.

Коректор

(Виправити, де треба, помилки у схемах розділових знаків між однорідними членами речення).

1. \otimes - О,О,О	4. О,О,О:	\otimes
2. О і О,О і О.	5. О та О,О,О.	
3. і О і О,і О	6. О а О.	

Цікава фонетика

Метаграми-це загадки, у яких слова відгадують, замінюючи одну букву іншою.

Наприклад:

Як із **к** — плету Мар'янці,

Як із **р** — холодна вранці. (Коса — роса)

Його — в спеку можна пити,

У ньому — вчитись і дружити. (Квас — клас)

З и я плаваю у морі,

З і — ловлю мишей в коморі. (Кит — кіт)

Завдання: скласти метаграми зі словами: лід — рід, рак — рік, сом — сім, день — пень, річка — нічка, липа — лапа.

Логогрифи — це загадки, за умовами яких із певного слова внаслідок додавання, відкидання або вставлення звука (чи складу) утворюємо нове слово.

Наприклад:

Люблять нас усі збирати

Після дощичку в ліску,

А як букву г відняти,

Будем плавати в ставку. (Гриби — риби)

Щоби нам зайти до хати,

Його слід переступати.

Чи маленький, чи здоровий —

Його мають всі корови. (Поріг — ріг)

Завдання: скласти логогрифи зі словами: клин — лин, слід — лід, водень — день, воля — Оля, край — рай, сорока — сорок.

Слова – перевертні

Перегрупувавши голосні і приголосні звуки, утворити нові слова. Наприклад: рис — сир, літо — тіло, рамка — марка, ручка — курча, ікра — ріка, городи — дороги, сум — мус, сосна — насос, палка — лапка.

Можна добирати такі слова парами або ж відгадувати загадки. Наприклад:

У лісі десь вона росте

І голочки має,
А як склади поміняти,
То воду качає. (Сосна — насос)

Піраміда

На двох гранях піраміди записати слова-іменники, замінивши рисочки буквами. На одній грані слова повинні починатися й закінчуватися голосним звуком **а**, на другій — приголосним **т**. У кожному наступному рядку слово повинно мати на одну букву більше, ніж у попередньому.

А-а	Т-т
а--а	т--т
а---а	т---т
а----а	т----т
а-----а	т-----т
а-----а	т-----т

Наприклад: ара, арфа, атака, абетка, алгебра; тут, торт, томат, трепет, таксист.

Кластер

Кластер — це графічна організація матеріалу, що показує смислові поля того чи іншого поняття. Слово кластер у перекладі означає пучок, сузір'я. Сенс прийому — систематизувати наявні знання з тієї чи іншої проблеми. Опорою для складання кластера можуть бути, крім підручника, різноманітні брошури з таблицями і схемами.

Філологічний стікер

На спину одного з учнів кріпиться стікер, на якому написано слово або зображено картинку. Учень має відгадати це слово за підказками однокласників. Для цього він ставить запитання, відповіді на які допоможуть йому відгадати слово. Наприклад: вивчаючи іменники, що називають істоти та неістоти, на стікері записуємо слово «книжка». Учень, на спині якого прикріплене слово, може поставити такі запитання:

- Це назва істоти чи неістоти?
- Цей предмет є у нашому класі?
- Яку форму має?
- Він є у кожного учня чи ні?
- Ми користуємося ним щодня?
- Він зараз лежить на парті?

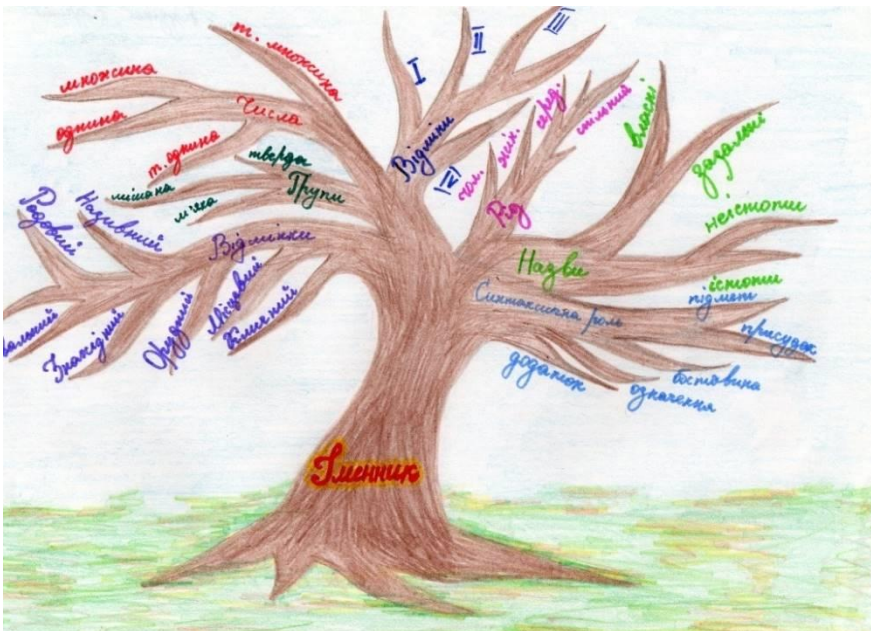
МЕНТАЛЬНІ КАРТИ

(або «Карти розуму», «Інтелект-карти»)

Для створення карти потрібні листки паперу формату А4 чи А3. При створенні карти краще використовувати кольорові олівці або фломастери. Спочатку необхідно виділити тему, проблему чи предмет для відображення в центрі карти. Від центрального відображення проводяться лінії (гілочки) до основних ідей, які розкривають значення центрального зображення чи слова. Лінії від слів, які розкривають головну ідею, повинні бути тоншими. Необхідно широко використовувати малюнки для забезпечення кращого розкриття думок.

Обід у кафе

Цей прийом можна використовувати під час вивчення слів іншомовного походження. Пропонуємо учням замовити обід із чотирьох-п'яти

страв (слова мають бути іншомовного походження), які вони обирають із запропонованого меню(учитель готує його заздалегідь). Наприклад:

Меню

1.Борщ.	7.Філе.	12.Ситро.
2.Івасі.	8.Салямi.	13.Котлети.
3.Харчо.	9.Авокадо.	14.Ескімо.
4.Рагу.	10.Олів'є	15.Голубці.
5.Пюре.	11.Суфле.	16.Безе.
6.Деруни.	12.Желе.	17.Спагеті.

Льодяний дощ

Закріплюючи вивчене на уроці, пропонуємо кожному з дітей назвати одне слово, яке лунало на уроці і найбільше запам'яталося. Потім учитель дає завдання: написати твір, використовуючи всі ці слова. Цей прийом подобається дітям, бо дає змогу проявити фантазію та поєднати часом непоєднуване.

Я бачу слово

Слухаючи мелодію, діти записують те, що почули — відтворюють зорові картини. Наприклад, вивчаючи поезію Л.Костенко «Дощ полив», пропонуємо семикласникам прослухати «Мелодію дощу» Л.Бетховена і описати почуте словами. Після цього знаходимо спільне у цих творах.

Магніт

Найтипівішою помилкою у творах дітей є повтори. Щоб уникнути їх, пропонуємо учням дібрати слова, які притягуються до конкретного слова, як метал до

магніта. Наприклад: *милосердя* — співчуття, доброта, допомога, підтримка;

Л.Українка — поетеса, наша землячка, вольова жінка; *Україна* — Батьківщина, батьківський дім, рідна земля. Діти можуть вибирати слова із багатьох запропонованих учителем слів.

Слово- речення –запитання- відповідь

Учитель указує на учня й каже: «Слово» (можна показати малюнок). Учень промовляє слово, яке йому подобається (або називає предмет на картинці).

Другий учень складає речення з названим словом, третій — визначає граматичну основу, четвертий — другорядні члени речення, п'ятий — пояснює значення слова, шостий — добирає синонім, сьомий — антонім, восьмий — пояснює правопис тощо. Цю вправу можна виконувати при вивченні частин мови, груп слів за значенням, простого та складного речень та ін. Наприклад, при вивченні правопису не з дієсловами:

1. Слово — нехтувати.
2. Речення — порадами старших не можна нехтувати.
3. Граматична основа — не можна нехтувати.
4. Другорядні члени речення — (чим?) порадами — додаток, (кого?) старших — додаток.
5. Значення — не надавати чому-небудь значення, не звертати уваги на щось, недбало ставитися, не берегти чого-небудь.

6.Синонім — ігнорувати,зневажати.

7.Антонім — дбати.

8.Правопис — пишемо з не разом, бо слово без не не вживається.

Синтез думок

У класі створюються групи,які поетапно виконують всі завдання: перша група —перше,друга — друге,третя —третє. Потім перша група передає свої записи для опрацювання другій, друга — третій. Коли аркуші з доповненнями,зауваженнями повертаються до «хазяїв», кожна група презентує свої дослідження з урахуванням доповнень чи редагувань однокласників. Наприклад,*вивчаючи у 6 класі групи прикметників за значенням,учитель готує текст, у якому є всі групи прикметників,а на іншому аркуші завдання для груп.* Перша група:виписати з тексту якісні прикметники. Друга група:утворити ступені порівняння цих прикметників.

Третя група: знайти прикметники, які перейшли з одного розряду в інший.

При вивченні у 7 класі дієприкметників, учитель на аркуші паперу записує дієслова (або речення).

Перша група:від дієслів утворити дієприкметники (або виписати із запропонованих речень дієприкметники).

Друга група: увести дієприкметники у звороти.

Третя група: звороти увести в речення, поставити розділові знаки.

Така групова робота розвиває моральні і комунікативні якості дітей, сприяє створенню позитивної психологічної атмосфери, викликає бажання продовжити контакт, розширити сферу спілкування.

Вірю — не вірю

Учитель готує запитання, кожне з яких починається словами: «Чи віриш ти, що...». Учні повинні або погодитися з твердженням, або ні. Наприклад, вивчаючи дієслово у 7 класі, готуємо такі запитання:

1. Чи віриш ти, що дієслово має 4 форми? (Ні, бо їх є 5).
2. Чи віриш ти, що інфінітив відповідає на питання що зробити? (Так).
3. Чи віриш ти, що дієслова доконаного виду відповідають на питання що робити? (Ні, що зробити?).
4. Чи віриш ти, що у теперішньому часі дієслова змінюються за особами, числами і родами? (Ні, за особами і числами).
5. Чи віриш ти, що дієслова майбутнього часу мають просту і складену форми? (Ні, просту, складну і складену).
6. Чи віриш ти, що дієслова умовного способу утворюються за допомогою часток б, би? (Так).

Пінг — понг

До дошки виходять двоє учнів і по черзі ставлять одне одному запитання з теми. Учитель оцінює відповіді. Оцінка залежить від кількості правильних відповідей. За повні вичерпні відповіді можна ставити додаткові бали. Гра не потребує попередньої підготовки з боку вчителя. Розрахована на активізацію уваги учнів під час відповіді біля дошки. Можна використовувати під час опитування за домашнім завданням.

Хокей

Правила гри у навчальному хокеї схожі на правила гри у справжньому. Тільки ці «хокеїсти» сидять за партами. «Кидок» у ворота означає запитання, поставлене суперником. «Гол» — відповідь на запитання не дано або відповідь неправильна. «Шайбу відбито» — «захисники» або «воротар» дали правильну відповідь. «Арбітром» може бути сам учитель, який стежить за дотриманням правил, видаляє порушників, зупиняє час, дає гравцям дозвіл на запитання і відповідь, використовує музичні паузи.

Дистанційний диктант

Текст диктанту ділиться на стільки частин, скільки сворено команд у класі. Аркуші з текстами диктантів прикріплюються до стіни якомога далі від команд. Кожен із членів команди по черзі підходить до

тексту, читає його, запам'ятовує, повертається до команди і диктує товаришам. Перемагає та команда, яка напише свій диктант раніше і не припуститься помилок або зробить їх менше, ніж суперники. Замість частин диктанту на стінах можна розмістити тексти вправ, які «гінці» мають запам'ятати і повідомити членам команди.

Альтернатива

На робочій картці записана певна проблема і низка альтернативних пропозицій щодо її вирішення. Кожен учень самостійно повинен обрати лише одну із запропонованих альтернатив і пояснити свій вибір. Наприклад, вивчаючи у 7 класі дієприкметниковий зворот, можна підготувати таку картку:

Голубе небо вкрите рідкими хмаринками щедро лило ясне світло на землю.

1. У цьому реченні є дієприкметниковий зворот, який не відокремлюється, бо стоїть після означуваного слова. 2. У цьому реченні є дієприкметниковий зворот, який не відокремлюється, бо стоїть перед означуваним словом.

3. У цьому реченні є дієприкметниковий зворот, який відокремлюється, бо стоїть після означуваного слова. 4. У цьому реченні є дієприкметниковий зворот, який відокремлюється, бо стоїть перед означуваним словом.

5. У цьому реченні нема дієприкметникового звороту.

Втрачена інформація

Цей метод добре підходить для перевірки домашнього завдання. Учитель попереджає дітей, щоб вони вдома уважніше читали заданий матеріал. На уроці вчитель викликає учня до дошки і пропонує прочитати текст домашнього параграфа, у якому закрито папером частину матеріалу. Учень має відновити втрачену інформацію. Клас стежить за підручником, оцінює знання учня.

Світлофор

Учитель уголос висловлює 12 тверджень, частина з яких містить помилки. Після кожного речення учні піднімають жетони: зелені, якщо діти погоджуються з твердженням, червоні — не погоджуються, жовті — можуть щось доповнити. За кожен правильно підня тий жетон отримують 1 бал. Наприклад:

1. Прислівники близькі чи однакові за значенням пишуться **через дефіс**. (Так)
2. Прислівники з префіксом по і суфіксами –е, -и, -ому, -ему (-єму) пишуться **окремо**. (Ні, через дефіс)
3. У словосполученні *по-своєму подвір'ю* прислівник пишемо **через дефіс**. (Ні, окремо, бо це не прислівник, а займенник **з** прийменником)
4. Без сумніву, на щастя, по сусідству, як слід — це **при- слівникові сполуки**, які пишуться **окремо**. (Так)
5. Прислівники **будь коли, казна хто** пишемо **окремо**. (**Ні, через дефіс**)
6. Прислівники **з де-, аби-, -сь** пишуться **через дефіс**. (Ні, **разом**)

7. У ролі частки *ні* виступає у фразеологічних зворотах і пишеться окремо. (Так)
8. У прислівниках, утворених від пасивних діє - прикметників, пишемо -нн-. (Ні, -н-)
9. У прислівниках зрання, востаннє пишемо -н. (Ні, -нн-)
10. Якщо в реченні є протиставлення, то прислівник з *не* пишемо окремо. (Так)
11. У прислівниках після г, к, х пишемо літеру *і*. (Ні, и)
12. Після м'яких приголосних в кінці прислівників пишемо *і*. (Так)

Рефреймінг

Цей прийом дозволяє поглянути на ситуацію з іншого боку, під іншим кутом зору. Можна побачити позитивне навіть у найнесприятливішій ситуації. Наприклад:

Учитель пропонує одну й ту ж тему твору для двох команд — оптимістів і песимістів. Темі можуть бути такими: «Зима», «Дощ», «Мій день у школі», «Контрольна робота» тощо. Наприклад:

Дощ (очима оптиміста)

Я так люблю тебе, дощику! Ти приносиш прохолоду, а з нею радість і натхнення. Які кумедні ці краплинки, що скачуть, наче м'ячики, а потім зникають! Усе радіє тобі: люди і тварини, дерева і рослини, поля і сади, а найбільше — земля, потріскана від палючого сонця. На зелених листочках виблискують

сріблясті краплини роси, схожі на справжні діаманти. По дорогах, полях біжать великі і маленькі потічки, які ніби змагаються між собою у швидкості. Вони шукають долинку чи ямку і стікають туди, утворюючи калюжі, у яких повно бульбашок. Як приємно ходити босоніж по цих калюжах! Іди, дощику, даруй життя і насолоду всьому живому!

Дош (очима песиміста)

Невже знову дощ? Ці холодні краплини б'ють в обличчя, проникають за комір, одяг намокає — і тебе про-ймає холод. Навколо брудні калюжі, які неможливо обійти. Хочеться сховатися від цього дощу у теплу хату і не виходити, поки він не перестане йти. Не люблю дощ. З дерев, дахів стікають важкі краплини. Усі квіти похилили свої голівки і ждуть сонечка. Коли вже скінчиться цей дощ!

Блайднес

Метод блайднес (від англ. – сліпий) спонукає учнів до логічного мислення, розвиває зв'язне мовлення.

Алгоритм роботи:

- розділений на кілька частин текст роздається членам групи;

-кожен опрацьовує одну-дві частини і повідомляє їх зміст;

-учні разом вирішують, у якій послідовності потрібно об'єднати уривки, щоб вийшов зв'язний текст;

-зміст уривку переказують, до нього можна ставити запитання.

Афірмації

Короткі позитивні висловлювання (фрази), які при багаторазовому повторенні закріплюють певний образ або якусь установку в підсвідомості людини.

Наприклад:

Я—особистість.

Я—українець(ка).

Я—неповторний(на).

Я—думаю,мислю.

Я—люблю тварин.

Я—люблю подорожі.

Я хочу знати...

Я вірю в себе!

Я пізнаю істину!

Я все зможу!

«Я дерево, я сніг, я все, що я люблю.

І, може, це і є моя найвища сутність» (Л.Костенко)

СТЕЖКАМИ РІДНИХ ВУЛИЦЬ

Зазвичай учням цікаво працювати з текстами, які певним чином пов'язані з їхнім життям. Пропоную Вашій увазі різнотипні завдання, створені на матеріалі, який допоможе запам'ятати нові назви полтавських вулиць.

Вулиця Соборності (колишня Жовтнева)

22 січня цього року, згідно з Указом Президента України від 12 січня 2004 року № 25/2004 «Про відзначення 85-ї річниці проголошення Акта злуки», незалежна Україна урочисто святкує 85-річчя проголошення Акта Злуки – воз'єднання Наддніпрянської та Наддністрянської України в єдину Народну Республіку. Відповідним Указом Президента України Л. Д. Кучми було встановлено, що цей день став з 2001 року «державним святом-Днем Соборності України».

22 січня 1919 року на майдані біля пам'ятника Б. Хмельницькому зібралися десятки тисяч киян, щоб бути свідками урочистого прийняття Акта Злуки. В єдину соборну Україну об'єднувалися дві українські держави. Українська Народна Республіка була утворена в листопаді 1917 року, а Західно – Українська Республіка виникла у жовтні 1918 року під час розпаду Австро – Угорської імперії.

1. Усвідомлюючи суспільно-політичне значення цієї події, керівництво Української Народної Республіки подбало, щоб прийняття Акту Злуки стало величною маніфестацією єднання східних та західних українських земель, виявом політичної консолідації національної еліти, днем народження єдиної незалежної соборної держави.

2. Сценарій урочистостей розроблявся під керівництвом міністра освіти Івана Огієнка, а режисурою дійства опікувався корифей українського театру Микола Садовський.

3. Прийняття Акту Соборності стало могутньою демонстрацією національної єдності.

4. Ніби звертаючись до сучасників, один з авторів Акту Злуки, державний секретар ЗУНР Льонгин Цегельський, говорив про день 22 січня: «Це така дата, що її виучувати будуть напам'ять українські діти грядущих поколінь побіч таких дат, як дата Хрещення Русі, як битва над Калкою, як битва під Полтавою або зруйнування Січі».

5. Його слова справді стали пророчими.

Демократичні традиції і державна символіка об'єднаної УНР успадковані сучасною Україною.

6. День Соборності є нашим державним святом.

7. Ідея єдності і соборності батьківських земель, сильної централізованої влади є головним змістом державницької ідеології будь-якого народу.

8. Не є винятком і наш .

9. Тривогою за відсутність єдності на рідних землях, осудом князівських чвар і міжусобиць, які значною мірою призвели до падіння

Київської Русі, переповнені давньоруські оповіді й повчання, літописи й літературні твори. 10. Та марно закликали до єдності князі, літописці, автор геніального «Слова о полку Ігоревім».

11. Після розпаду Київської Русі українській еліті не вдалося ні об'єднати в межах національної держави етнічні українські землі, ні зберегти їхню незалежність.

12. Лише в роки Національної революції середини XVII ст. у національній самосвідомості усього народу стався, по суті, революційний прорив: уперше після загибелі Київської держави з'являється державна ідея,

вироблена генієм великого гетьмана Богдана Хмельницького. 13. Вона передбачала створення незалежної держави, до складу якої мали ввійти усі етнічні українські землі.

14. Національна революція середини XVII ст. існування держави Богдана Хмельницького, трагедія Руїни обумовили те, що ідея соборності українських земель стала елементами суспільної свідомості українців.

15. Визначну, неперевершену роль у формуванні почуття соборності й українськості, безперечно, відіграв Пророк нашої нації Т. Шевченко.

16. Русифікація Наддніпрянщини, Півдня, Слобожанщини на початку XX століття ускладнила поширення тут національної ідеї. 17. Водночас західноукраїнський регіон відзначався високим рівнем національної свідомості та стійким

прагненням до творення національних форм суспільного життя. 18. Виникнення УНР і ЗУНР надало шанс до об'єднання, яким скористалися українські національні сили по обидва боки кордону.

19. Збирання українських земель і утвердження нових кордонів України створило сприятливі умови для консолідації української нації, національного відродження й зростання національної самосвідомості українців.

20. Сьогодні ідея соборності постала з новою актуальністю та силою. Абсолютна більшість нашого суспільства - попри всілякі партійні розбіжності, попри різне національне походження, конфесійний розбрат - здатна сприймати і розуміти цей запит часу саме так.

За роки Незалежності та злагоди в країні нам таки вдалося зробити багато доброго і вічного. Найперша, найголовніша, найцінніша заслуга всієї спільноти, усіх гілок влади, кожного громадянина – мирний процес державотворення. Спільними зусиллями вдалося не допустити небезпечної конфронтації.

Відзначення річниці Злуки є ще однією нагодою для об'єднання всього суспільства навколо стрижневої ідеї єдиної державності України. Ми всі різні, але усі ми маємо прагнути однакості у ставленні до рідної Батьківщини це наш священний обов'язок.

Роз'єднане, розколоте суспільство не може бути творчим. Покоління безбатченків, покоління безплідних «правнуків поганих» не може бути продуктивним уже за своєю суттю. Ідея державності, соборності, єднання повинна, просто зобов'язана стати провідною в Україні!

Скоординовані, дружні зусилля обов'язково повинні дати результативні наслідки. Передумовою справжнього соборного єднання держави є духовна злука всієї української нації.

Ідея державного соборного самоутвердження, починаючи з давніх часів великокняжої доби, залишалася стрижневою для всіх поколінь українців. Ця невтолима потреба історичної правди і справедливості, жагучий поклик волі рухали віковічною свідомістю мільйонів людей в Україні, готових заплатити позамежну ціну за ті здійснення. Скажемо собі назавжди : де злагода, там перемога!

Завдання до тексту:

1. Визначити тему та головну думку тексту.
2. Визначити стиль та тип мовлення тексту.
3. Тестові завдання :
 - А. Позначити номери речень, у яких наявні відокремлені члени речення, підкресливши та назвавши їх.
 - Б. Позначити номери складнопідрядних речень речень, визначивши тип підрядного.

В. Позначити номери речень, у яких наявні однорідні члени речення, написати які саме це члени речення.

Г. Виписати номер речення з прикладкою.

Д. Позначити речення зі складеним іменним присудком.

Е. Позначити речення зі складеним дієслівним присудком.

Ж. Позначити номери безсполучникових речень.

З. Засобом зв'язку між 12 та 13 реченням є... .

И. Позначити номери речень зі вставними словами, напишіть поруч групу за значенням.

Вулиця Гончара (колишня Єнгельса)

* Спишіть, вставляючи пропущені букви , розкриваючи дужки та розставляючи пропущені розділові знаки. Вкажіть на зображувальні мовні засоби (епітети, метафори, порівняння, синоніми, емоційні звертання, особливе членування тексту, будова фрази тощо).

Багатовіковий досвід трудового люду його творча снаг сила дух біль і гнів боро..ба стражда..я мрії в(у)се це зафіксовано у слові в(у) народній пісні думі прислів'ї повнозерному народному афоризмі... Українська мова сьогодні це мова що ввібравши найці..іше з надбань минулих віків перебуває в невпинному розвитку... Саме таке її б..га..во фіксує нова фундамента..на праця українських мовознавців

11-томний Словник української мови... Запашна, співуча гнучк милозвучна сповн..на музики й квіткових пахощів - скі..кома епітетами супроводя..я визначе..я української мови! І, зрештою, в(у)сі ці епітети слухні... У вигляді мови природою дано людині великий скарб.

За тв. О.Гончара “Цвіт слова народного”

Вулиця Патріарха Мстислава (колишня Карла Лібкнехта)

Завдання до тексту : розставити розділові знаки, пояснити пунктограми (або провести як диктант).

ТЕКСТ № 1 (без розділових знаків)

Полтавська земля щедра великими людьми. Багатьма іменами визначних політичних військових культурних і церковних діячів прославила вона Україну. Серед них є особистості чие життя позначене особливим духовним горінням. Часто це були цілі родини. З роду Петлюр приміром вийшов не тільки голова Директорії і головний отаман військ УНР Симон Петлюра. Тісними родинними узами пов'язаний із ним першоієрарх Української православної церкви в США перший патріарх Київський і всієї України Мстислав у миру Степан Скрипник. Це складна суперечлива але без сумніву

видатна постать. Стараннями радянської пропаганди, церковних істориків та іноземних дослідників про нього створено кілька стійких міфів. Ще в пам'яті часи коли С.Скрипника характеризували як "буржуазно-націоналістичного зрадника". Сьогодні його називають "Божим помазаником для України... духовним лідером нації" "однією з найвизначніших постатей ХХ століття, великим сином України який усе своє життя присвятив служінню українському народові і його Церкві".

ТЕКСТ № 2 (з розділовими знаками)

Полтавська земля щедра великими людьми. Багатьма іменами визначних політичних, військових, культурних і церковних діячів прославила вона Україну. Серед них є особистості, чиє життя позначене особливим духовним горінням. Часто це були цілі родини. З роду Петлюр, приміром, вийшов не тільки голова Директорії і головний отаман військ УНР Симон Петлюра. Тісними родинними узами пов'язаний із ним першоієрарх Української православної церкви в США, перший патріарх Київський і всієї України Мстислав, у миру — Степан Скрипник. Це складна, суперечлива, але, без сумніву, видатна постать. Стараннями радянської пропаганди, церковних істориків та іноземних дослідників про нього створено кілька стійких міфів. Ще в пам'яті часи, коли С.Скрипника

характеризували як "буржуазно-націоналістичного зрадника". Сьогодні його називають "Божим помазаником для України... духовним лідером нації", "однією з найвизначніших постатей ХХ століття, великим сином України, який усе своє життя присвятив служінню українському народові і його Церкві".

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посіб./О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: А.П.Н., 2002. – 136с.
2. Ільяницька Л.С. Ігрові проблемні ситуації // Школа. – 2004. - №7. - С. 27-28.
3. Кроуфорд А., Саул В. Технології розвитку критичного мислення/А.Кроуфорд, В.Саул.- К.: Пляди, 2006. – 220с.
4. Мірошник С. Компетентнісний підхід у навчанні української літератури на основі впровадження технології розвитку критичного мислення[Електронний ресурс]/С. Мірошник.
5. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/nats_strategia.pdf
6. Раковська М. Інтерактивне навчання в сучасному освітньому процесі[Електронний ресурс] /М.Раковська
7. Терно С. Світ критичного мислення: образ та мімікрія[Електронний ресурс]/С.Терно. – Історія в сучасній школі. – 2012. - № 7-8.- Режим доступу:<http://sites.znu.edu.ua/interactiv>.

8. Терно С. Критичне мислення – середньовічна відсталість? [Електронний ресурс]/С. Терно. – Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету . - 2013, вип. XXXVII. – С.301-306. – Режим доступу: <http://istznu.org>